

Informace a doporučený postup při výskytu vší dětské (hlavové)

Co je veš dětská?

Veš dětská - vlasová (Pedicullus capitis) je cizopasný hmyz napadající vlasatou část hlavy, kde saje krev. Jedná se o běžného parazita **vyskytujícího se ve všech sociálních skupinách všude na světě, zejména v dětských kolektivech**, nejčastěji dětí ve věku 6 – 15 let. Bodá a saje krev nejméně 3x denně. Mimo tělo hostitele přežívají vši průměrně 24 hodin. Veš dětská v našich podmínkách **nepřenáší žádné původce infekčních onemocnění**. Zavšivenost je především problém společenský. Napadená místa nepříjemně svědí a často dochází k zánětlivým či alergickým reakcím na výměšky vší.

Samička klade vajíčka (hnidy), která přilepuje pevným tmelem na vlasy, těsně u pokožky. Výměšky slinných žláz vyvolávají silné svědění kůže. Tyto hnidy se vyskytují nejčastěji na vlasech za ušima. Hnidy jsou ve srovnání s velikostí těl vší poměrně velké, asi 0,8 mm dlouhé. Z hnid se již za 7 dní vylíhnou larvy vší, které začínají ihned bodat a sát krev. Čerstvě vylíhlé larvy jsou světle zbarvené a jen asi 1 mm dlouhé, a proto se snadno přehlédnou. Než larvy dospějí, 3x se svlékají. Celý vývoj vší dětské trvá 17 - 25 dní. Samičky se dožívají 3 – 5 týdnů a během života naklade každá z nich 50 – 150 vajíček.

Vlas mezitím trochu povyroste, ale prázdné vaječné obaly (hnidy) zůstávají pevně přilepené a s vlasem postupně odrůstají. Jestliže je délka vlasů mezi přilepenou hnidou a pokožkou větší než 1 cm, jsou hnidy s největší pravděpodobností mrtvé nebo již vylíhlé. Při masivním zavšivení jsou na hlavě přítomna všechna stadia (hnidy, larvy a dospělí jedinci).

Jak se veš dětská přenáší a projevuje?

K přenosu vší dochází při těsném kontaktu se zavšivenou osobou, nejčastěji v rodinách, mezi spolužáky ve škole či během společných mimoškolních pobytů. Veš nelétá ani neskáče. K přenosu dochází především **půjčováním hřebenů, čepic, šátků, vlasových ozdob apod.**

Přítomnost vší se projevuje nadměrným svěděním hlavy, někdy bývá příznakem i lechtání, způsobené prolézáním vší mezi vlasy, nejčastěji po večerním ulehnutí do postele.

Jak se lze vší dětské zbavit?

Jediným možným preventivním opatřením proti vší dětské jsou časté prohlídky vlasů. Spolehlivým důkazem zavšivenosti je nález živých vší při vyčesávání (nejlépe hustým hřebenem „všiváčkem“ nad bílou plochou). V případě nálezů vší je nutné neodkladné odvšivení. Veš dětská **vzdoruje všem běžným hygienickým úkonům**, jako je běžné česání, mytí vlasů, barvení. K jejich odstranění je nutné používat **pouze speciální přípravky k tomu určené, nejlépe po poradě s lékárníkem**.

Při použití je nezbytné vždy postupovat dle návodu výrobce. Přípravky na odvšivení zabíjí pouze larvy a dospělé vší, nikoliv vajíčka (hnidy), a proto je nutné opakovat odvšivení a striktně dodržovat návod na etiketě. Vysoce účinné je kombinovat použití speciálního přípravku s mechanickým vyčesáváním. Zároveň je nutné vyměnit a vyprat čepice a ložní prádlo a vyměnit a vyčistit hřebeny.

Jak postupovat ve školách a školských zařízeních?

Vzhledem k tomu, že veš dětská **nepřenáší původce žádného infekčního onemocnění, nepodléhá zavšivení hlášení orgánu ochrany veřejného zdraví, a to ani při hromadném**

výskytu (viz Vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 306/2012 Sb., o podmínkách předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a o hygienických požadavcích na provoz zdravotnických zařízení a ústavů sociální péče).

V případě výskytu zavšivení ve škole je naprosto nezbytná spolupráce s rodiči všech dětí.

Zbavit děti vši je povinností rodičů, nikoliv školy a jejich pedagogických pracovníků.

Ve školním řádu je možné upravit takový postup, podle něhož při zjištění nebo důvodném podezření na výskyt zavšivení budou neprodleně informováni zákonní zástupci žáka. Nelze však rodiče nutit k tomu, aby si dítě vyzvedli neprodleně - nejedná se o infekční onemocnění. V případě, že zákonný zástupce nespolupracuje se školou a opakovaně posílá do kolektivu dítě neodvšivené, lze doporučit, aby o této skutečnosti byl informován příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí.

Velmi důležitá je v tomto případě spolupráce s rodiči, popř. jejich zákonnými zástupci. Pokud zákonný zástupce dítěte či žáka nespolupracuje se školou, může jej ředitel školy vyzvat, aby se osobně zúčastnil projednání závažných otázek týkajících se pobytu dítěte a žáka v předškolním a školském zařízení. Této výzvě je zákonný zástupce, dle školského zákona, povinen vyhovět.

V případě dětí a žáků, které rodiče posílají opakovaně do kolektivu neodvšivené, i přes upozornění předškolního a školského zařízení, lze doporučit, aby o této skutečnosti byl informován příslušný orgán sociální péče. Ten totiž může v takovém případě vyvinout na rodiče tlak, například pozastavením výplaty fakultativních dávek, zvýšené kontroly plnění povinností v péči o dítě apod.

Krajská hygienická stanice Jihomoravského kraje se sídlem v Brně
Brno, 2013

Veš dětská

Jak poznat veš dětskou

Má velký protáhlý zadeček, menší ploché tělo a malou hlavu. Z těla vyrůstají tři páry krátkých, ale silných nohou, které jsou na konci opatřeny zahnutými drápkami, jež umožňují uchycení na vlasy nebo chlupy hostitele. Velikost vši dětské jsou 2 až 4 mm, průměrně tedy asi 3 mm. V počátečních fázích vývoje jsou vši téměř průsvitné a velmi špatně viditelné - leckdy mohou být zaměňovány za drobné mušky. Později jejich barva lehce ztmavne. Pokud je veš přisátá, může připomínat pevně přilepené černé smítko, které je nutné odloupnout. Pokud však přisátá není, dokáže se veš dětská v suchých vlasech poměrně rychle pohybovat.

Vývojový cyklus

Vývojový cyklus vši lze rozčlenit do tří základních vývojových stádií: hnidy (vajíčka) -- nymfy (larvy) - dospělý jedinec. Samička vši naklade a přilepí svá vajíčka - hnidy - na vlas těsně u pokožky hlavy. Přibližně po týdnu až po 11 dnech se z těchto vajíček vylíhne nymfa - larva. Během tohoto vývojového stádia, které trvá opět přibližně 7 - 9 dní, se larva třikrát svlékne. Poté se z ní stane dospělý jedinec schopný reprodukce, který se dožívá přibližně dalších 2 až 3 týdnů. Během této doby naklade samička 3 - 5 vajíček denně.

Inkubační doba, tedy doba od prvního výskytu vši v hlavě až po vylíhnutí vajíček tak činí přibližně 2 týdny, přičemž svědění od sající vši se může projevit téměř okamžitě po nákaze (veš potřebuje potravu - krev).

Veš dětská neumí skákat, přenáší se prostým "přeledením".

